

Міністерство освіти і науки України
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Економічний вісник університету

Збірник наукових праць
учених та аспірантів

Випуск 50

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-50>

Заснований у 2006 році
Видається чотири рази на рік

Переяслав
2021

У збірнику опубліковані наукові статті з актуальних питань національної економіки України, розвитку підприємництва, аграрної економіки, функціонування фінансової системи та соціальної сфери.

Для наукових працівників, викладачів, студентів економічних спеціальностей, працівників фінансово-кредитних установ та підприємницьких структур.

Редакційна рада: Мармуль Л. О., докт. екон. наук (головний редактор);

Алексєєв І. В., докт. екон. наук; Гордей О. Д., докт. екон. наук; Горошкова Л. А., докт. екон. наук; Ігнатенко М. М., докт. екон. наук; Калюга Є. В., докт. екон. наук; Кириленко О. П., докт. екон. наук; Кужелєв М. О., докт. екон. наук; Лук'яненко І. Г., докт. екон. наук; Пасічний М. Д., докт. екон. наук; Петрук О. М., докт. екон. наук; Тропіна В. Б., докт. екон. наук; Череп А. В., докт. екон. наук; Чугунов І. Я., докт. екон. наук; Леваєва Л. Ю., канд. екон. наук; Макарчук І. М., канд. екон. наук; Малишко В. В., канд. екон. наук; Паламарчук О. М., канд. екон. наук; Рibaкова Т. О., канд. екон. наук; Слюсар С. Т., канд. екон. наук; Чабан Г. В., канд. екон. наук; Кучеренко С. Ю., канд. екон. наук (відп. секретар).

Міжнародна редакційна рада: В. Воронов докт. соц. наук (Латвія); А. Ігнасяк-Шульц докт. екон. наук (Польща); О. Ванкевич докт. екон. наук (Республіка Білорусь); О. Доріна докт. екон. наук (Республіка Білорусь); А. Левітська докт. екон. наук (Республіка Молдова); В. Меньшиков докт. соц. наук (Латвія); С. Полоник докт. екон. наук (Республіка Білорусь); М. Хітов докт. економіки (Болгарія); Т. Сорокіна докт. екон. наук (Республіка Білорусь); Т. Тетеринець канд. екон. наук (Республіка Білорусь); В. Юшчіус докт. соц. наук (Литва).

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Григорія Сковороди в Переяславі. Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року.

Постановою президії ВАК України від 10 лютого 2010 р. № 1-05/1 збірник наукових праць «Економічний вісник університету» внесено до нового переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт з економічних наук на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 1021 від 7 жовтня 2015 р. відповідно до рішення Державної атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2015 року збірник наукових праць «Економічний вісник університету» перереєстровано як фахове наукове видання України, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт з економічних наук на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 1301 від 15 жовтня 2019 р. відповідно до рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2019 року збірник наукових праць «Економічний вісник університету» внесений до Переліку наукових фахових видань України, категорія «Б».

Адреса редакційної колегії:

08400, м. Переяслав, вул. Сухомлинського, 30, к. 107.

Засновник та видавець: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Художник обкладинки: Попенко О.В.

Коректор: Рibaкова Т.О.

Верстка: Сердюк А.В.

Підписано до друку 31 серпня, 2021 року. Формат 60x84/8.

Папір офсет. №1.

Гарнітура тип Arial. Друк офсетний. Ум. др. арк. 24,41.

Обл.–вид. арк. 20,14. Наклад 100 примірників.

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

08400, обл. Київська, м. Переяслав, вул. Сухомлинського, 30.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

(реєстрація: серія КВ, №12268-1152 Р від 01.02.2007; перереєстрація: серія КВ, №21383-11183 ПР від 17.06.2015.)

Тел./факс +38 (04567) 5–66–71; 5–63–94; e-mail: ekon.dek@ukr.net

Сайт збірника наукових праць: <https://economic-bulletin.com>

Періодичне наукове видання «Економічний вісник університету»

зареєстроване в міжнародній базі даних періодичних видань:

ISSN 2306-546X (print)

ISSN 2414-3774 (online)

Key title: Ekonomičnij visnik universitetu

Abbreviated key title: Ekon. visn. univ.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело.

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Directory of Open Access Journals (DOAJ), ERIH PLUS, IDEAS/RePEc, Index Copernicus International (ICI), Central and Eastern European Online Library (CEEOL), Ulrich's Periodicals Directory (CША), Google Scholar, Research Bible, Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Українські наукові журнали.

8. Bazhal, Yu. M. (2008). *Natsionalna innovatsiina systema : zarubizhnyi dosvid, stan v Ukraini [National innovation system : foreign experience, the situation in Ukraine] // Korporativni struktury v natsionalnii systemi Ukrainy : kol. monohr. / za red. L. I. Fedulovoi. Kyiv : UkrINTEI.*

9. Tulenkov, N. V. (2005). *Osobennosti gosudarstvennogo upravleniya v perekhodnom obshchestve [Features of public administration in a transitional society]. Ekonomika ta derzhava, 2. 12.*

ДАНІ ПРО АВТОРА

Малишко Віталіна Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Університет Григорія Сковороди в Переяславі
вул. Сухомлинського 30, м. Переяслав, 08401, Україна
e-mail: malyshkovitalina@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8906-9060
Researcher ID: Y-4360-2018

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Малышко Виталина Валериевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, учета и налогообложения
Университет Григория Сковороды в Переяславе
ул. Сухомлинского 30, г. Переяслав, 08401, Украина
e-mail: malyshkovitalina@gmail.com

DATA ABOUT AUTHOR

Malyshko Vitalina, PhD in Economics, Associate Professor, Chair of Finances, Banking and Insurance
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
Sukhomlynsky Str. 30, Pereiaslav, 08401, Ukraine
e-mail: malyshkovitalina@gmail.com

Подано до редакції 08.07.2021

Прийнято до друку 04.08.2021

УДК 336.1.

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-50-193-198>

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Чорновол А. О.

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап соціально-економічного розвитку як країн з розвинутою так і трансформаційною економікою характеризується невизначеністю зовнішнього середовища, посиленням глобалізаційних процесів, що актуалізує питання обґрунтування фінансової стратегії, конкретизації її завдань та розробки інструментарію їх вирішення.

Постановка проблеми. В умовах посилення волатильності соціально-економічної динаміки, пандемії COVID-19 актуалізується необхідність розробки державної фінансової стратегії, яка надасть можливість для підвищення якісного рівня оцінки фінансових ризиків, виробленню інструментарію щодо їх мінімізації, підвищенню координації діяльності органів державної влади, скороченню непродуктивних державних витрат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та реалізації фінансової стратегії в системі державного управління розкривається в багатьох наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених: Дж. Кейнса, П. Самуельсона, Дж. Стігліца, С. Кучеренко, Л. Леваєвої, Л. Лисяк, І. Лук'яненко, Л. Мармоль, В. Макогон, В. Федосова, І. Чугунова та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Посилення волатильності соціально-економічної динаміки погіршує можливості швидкого відновлення економіки. У зв'язку з цим вагомим завданням є розробка державної фінансової стратегії спрямованої на реалізацію заходів щодо мінімізації фінансових ризиків.

Постановка завдання, мети дослідження. Завданнями дослідження є: обґрунтувати роль фінансової стратегії у системі державного управління в умовах посилення волатильності соціально-економічної динаміки, пандемії COVID-19; визначити особливості формування та реалізації фінансової стратегії у системі державного управління; здійснити аналіз та оцінку видатків державного бюджету. Метою дослідження є розкриття та обґрунтування підходів щодо формування і реалізації фінансової стратегії у системі державного управління.

Метод або методологія проведення дослідження. Для досягнення мети статті застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: теоретичного узагальнення і порівняння; системний; порівняльний аналіз; наукового абстрагування.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). Розкрито роль фінансової стратегії у системі державного управління в умовах посилення волатильності соціально-економічної динаміки,

пандемії COVID-19. Визначено особливості формування та реалізації фінансової стратегії у системі державного управління. Здійснено аналіз та оцінку видатків державного бюджету. Обґрунтовано підходи щодо формування і реалізації фінансової стратегії у системі державного управління.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в процесі реформування фінансової системи та її складових.

Висновки відповідно до статті. Формування та реалізація обґрунтованої державної фінансової стратегії є передумовою забезпечення стабільності макроекономічної динаміки за рахунок синергії інструментарію складових системи державного управління, виробленню інструментарію щодо мінімізації фінансових ризиків.

Ключові слова: фінансова стратегія, фінансово-бюджетна політика, система управління державними фінансами, фінансова система, державні фінанси, державні витрати.

ФИНАНСОВАЯ СТРАТЕГИЯ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

Черновол А. А.

Актуальность темы исследования. Современный этап социально-экономического развития как стран с развитой так и трансформационной экономикой характеризуется неопределенностью внешней среды, усилением глобализационных процессов, актуализирует вопрос обоснования финансовой стратегии, конкретизации ее задач и разработки инструментария их решения.

Постановка проблемы. В условиях усиления волатильности социально-экономической динамики, пандемии COVID-19 актуализируется необходимость разработки государственной финансовой стратегии, которая предоставит возможность для повышения качественного уровня оценки фискальных рисков, выработке инструментария по их минимизации, повышению координации деятельности органов государственной власти, сокращению непроизводительных государственных расходов.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблематика формирования и реализации финансовой стратегии в системе государственного управления раскрывается во многих научных исследованиях отечественных и зарубежных ученых: Дж. Кейнса, П. Самуэльсона, Дж. Стиглица, С. Кучеренко, Л. Леваева, Л. Лысяк, И. Лукьяненко, Л. Мармоль, В. Макогон, В. Федосова, И. Чугунова и других.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Усиление волатильности социально-экономической динамики ухудшает возможность быстрого восстановления экономики. В связи с этим весомым задачей является разработка государственной финансовой стратегии направленной на реализацию мероприятий по минимизации фискальных рисков.

Постановка задачи, цели исследования. Задачами исследования являются: обосновать роль финансовой стратегии в системе государственного управления в условиях усиления волатильности социально-экономической динамики, пандемии COVID-19; определить особенности формирования и реализации финансовой стратегии в системе государственного управления; осуществить анализ и оценку расходов государственного бюджета по экономической и функциональной классификации. Целью исследования является раскрытие и обоснование подходов по формированию и реализации финансовой стратегии в системе государственного управления.

Метод или методология проведения исследования. Для достижения цели статьи применен комплекс общенаучных и специальных методов: теоретического обобщения и сравнения; системный; сравнительного анализа; научного абстрагирования.

Изложение основного материала (результаты работы). Раскрыта роль финансовой стратегии в системе государственного управления в условиях усиления волатильности социально-экономической динамики, пандемии COVID-19. Определены особенности формирования и реализации финансовой стратегии в системе государственного управления. Осуществлен анализ и оценка расходов государственного бюджета. Обоснованы подходы по формированию и реализации финансовой стратегии в системе государственного управления.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в процессе реформирования финансовой системы и ее составляющих.

Выводы. Формирование и реализация обоснованной государственной финансовой стратегии является предпосылкой обеспечения стабильности макроекономической динамики за счет синергии инструментария составляющих системы государственного управления, выработке инструментария по минимизации фискальных рисков.

Ключевые слова: финансовая стратегия, финансово-бюджетная политика, система управления государственными финансами, финансовая система, государственные финансы, государственные расходы.

FINANCIAL STRATEGY IN THE PUBLIC GOVERNANCE SYSTEM

Chornovol Alla

Relevance of the research topic. The current stage of socio-economic development of both countries with developed and transformational economies is characterized by uncertainty of the external environment, intensification of globalization processes, which raises the issue of substantiation of financial strategy, specification of its tasks and development of tools for their solution.

Formulation of the problem. With increasing volatility of socio-economic dynamics, the COVID-19 pandemic raises the need to develop a public financial strategy that will improve the quality of fiscal risk assessment, develop tools to minimize them, increase coordination of public authorities, reduce unproductive government spending.

Analysis of recent research and publications. Problems of formation and implementation of financial strategy in the system of public administration are revealed in many scientific researches of domestic and foreign scientists: J. Keynes, P. Samuelson, J. Stiglitz, S. Kucherenko, L. Levaeva, L. Lysyak, I. Lukyanenko, L. Marmul, V. Makogon, V. Fedosova, I. Chugunova and others.

Selection of unexplored parts of the general problem. Increasing volatility of socio-economic dynamics impairs the chances of rapid economic recovery. In this regard, an important task is to develop a public financial strategy aimed at implementing measures to minimize fiscal risks.

Problem statement, research goals. The objectives of the study are: to substantiate the role of financial strategy in the system of public administration in conditions of increasing volatility of socio-economic dynamics, the COVID-19 pandemic; to determine the features of the formation and implementation of financial strategy in the system of public administration; to analyze and estimate state budget expenditures. The purpose of the study is to reveal and substantiate approaches to the formation and implementation of financial strategy in the public administration system.

Method or methodology of the study. To achieve the goal of the article, a set of general scientific and special methods was used: theoretical generalization and comparison; systemic; comparative analysis; scientific abstraction.

Presentation of the main material (results of work). The role of financial strategy in the system of public administration in the conditions of increasing volatility of socio-economic dynamics, pandemic COVID-19 is revealed. Peculiarities of formation and implementation of financial strategy in the system of public administration are determined. The analysis and estimation of state budget expenditures is carried out. Approaches to the formation and implementation of financial strategy in the public administration system are substantiated.

Field of application of results. The results of the study can be used in the process of reforming the financial system and its components.

Conclusions in accordance with the article. The formation and implementation of a sound public financial strategy is a prerequisite for ensuring the stability of macroeconomic dynamics through the synergy of tools of the components of the public administration system, the development of tools to minimize fiscal risks.

Keywords: financial strategy, financial and budgetary policy, public finance management system, financial system, public finance, public expenditures.

JEL classification: G18, H00, H60

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап соціально-економічного розвитку як країн з розвинутою так і трансформаційною економікою характеризується невизначеністю зовнішнього середовища, посиленням глобалізаційних процесів, що актуалізує питання обґрунтування фінансової стратегії, конкретизації її завдань та розробки інструментарію їх вирішення.

Поняття «стратегія» спочатку використовувалося у військовій науці і означало напрямок руху до заданої мети. На даний час стратегія широко застосовується на всіх рівнях управління. Визначається, що відсутність обґрунтованої фінансової стратегії не дає можливість для ефективного функціонування. Стратегічна мета фінансової політики держави в переважній більшості країн визначається на середньострокову перспективу і може коригуватися в залежності від рівня впливу екзогенних та ендегенних факторів. Разом з цим, досягнення стратегічної мети визначає необхідність належного рівня фінансового забезпечення. Тому необхідність ефективного залучення раціонального використання та розподілу державних фінансових ресурсів є вагомими завданнями фінансової стратегії в системі державного управління. Разом з цим, на даному етапі теоретичне осмислення економічної сутності фінансової стратегії, принципів її формування та реалізації – одне з найвагоміших завдань сучасної економічної науки. У науково-практичному та методологічному плані залишаються недостатньо досліджені питання щодо інституційних змін складових фінансової стратегії, її інструментарію, що відбуваються внаслідок фінансово-економічних трансформацій, а також формуванням нових підходів, які сприятимуть підвищенню якісного рівня фінансової архітектури.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Серед вагомих досліджень зарубіжних вчених щодо формування та реалізації фінансової стратегії слід назвати праці: Дж. Кейнса, П. Самуельсона, Дж. Стігліца [1-3]. Питанням формування фінансової стратегії у системі державного управління, взаємоузгодженості її складових присвячено праці вітчизняних вчених: С. Кучеренко [4], Л. Леваєвої [4-5], Л. Лисяк [6], І. Лук'яненко [7], Л. Мармуль [5], В. Макогон [8-9], В. Федосова [10], І. Чугунова [8] та інших. Разом з тим, на даному етапі, вагомим завданням є розробка нових підходів щодо формування та реалізації державної фінансової стратегії, посилення її ролі у регулюванні суспільних відносин.

Метою дослідження є розкриття та обґрунтування підходів щодо формування і реалізації фінансової стратегії у системі державного управління.

Завдання дослідження. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання: обґрунтувати роль фінансової стратегії у системі державного управління в умовах посилення волатильності соціально-економічної динаміки, пандемії COVID-19; визначити особливості формування та реалізації фінансової стратегії у системі державного управління; здійснити аналіз та оцінку видатків державного бюджету.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети статті застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: методи теоретичного узагальнення і порівняння застосовано при

розкриті ролі фінансової стратегії у системі державного управління; системний метод використано при розкриті особливостей формування та реалізації державної фінансової стратегії; порівняльного аналізу – для аналізу та оцінки видатків державного бюджету; метод наукового абстрагування - розкриті та обґрунтуванні підходів щодо формування і реалізації фінансової стратегії у системі державного управління.

Результати дослідження. Фінансова стратегія виступає в якості ефективного інструменту довгострокового планування; є основою розробки дієвих заходів забезпечення фінансово-бюджетної стійкості, стабільності та збалансованості, що сприяє прискоренню темпів економічного зростання. При належному рівні фінансово-бюджетної стабільності рівень фіскального навантаження на економіку не зростає.

Розробка фінансової стратегії надає можливість: виходячи із ключових завдань соціально-економічного розвитку країни оцінити необхідні фінансові ресурси для їх вирішення та визначити основні джерела їх отримання; приймати обґрунтовані, раціональні рішення на основі оцінки їх наслідків у майбутньому; враховувати ймовірні траєкторії розвитку фінансово-бюджетних відносин виходячи із розробки нових програм, реформ, законодавчих актів; своєчасно визначити методи та інструменти фінансово-бюджетної політики необхідні для досягнення поставлених цілей; оцінити несприятливі тенденції та ризики порушення бюджетної стійкості, стабільності, збалансованості та обґрунтувати профілактичні заходи[8,9].

Одним з ключових завдань фінансової стратегії в системі державного управління на даному етапі є послаблення негативного впливу пандемії COVID-19 на соціально-економічний розвиток. Складовим державної фінансової стратегії притаманні тимчасові пом'якшення фіскальних правил. Разом з цим, вагомими постають завдання щодо забезпечення стратегічної скоординованості інструментарію державної фінансової стратегії. Оскільки пом'якшення фіскальних правил може зумовити загострення ризиків. З митою зниження рівня ризиків вагомими постають завдання: підвищення стійкості та стабільності системи державних фінансів; підвищення якісного рівня складових фінансової політики; впровадження системного моніторингу макроекономічних дисбалансів.

Незважаючи на необхідність притаманних тимчасових пом'якшень фіскальних правил вагомим завданням залишається підтримка на обґрунтованому рівні дефіциту бюджету та державного боргу. Доцільно відмітити, що в країнах з трансформаційною економікою здебільшого актуалізувалась необхідність поетапного зниження бюджетного дефіциту та державного боргу, удосконалення фінансово-бюджетного інструментарію з метою зниження вартості обслуговування державного боргу, розробки стратегічних програмних документів щодо підтримки економіки в умовах пандемії COVID-19 та подолання її наслідків. Зокрема відповідно до «Стратегії розвитку фінансового сектору України» визначено, що виклики спричинені поширенням пандемії COVID-19 визначають необхідність реалізації наступних заходів: підвищення результативності використання державних фінансових ресурсів; поліпшення фінансово-бюджетної дисципліни, зокрема в частині підвищення рівня відповідальності органів державної влади за несвоєчасну підготовку та подання відповідних нормативно-правових документів у фінансовій сфері; забезпечення чіткого взаємозв'язку між обсягами виділених державних фінансових ресурсів та результатами реалізації державної фінансової політики у відповідних сферах діяльності; повноцінне впровадження системи моніторингу державних витрат, що сприятиме забезпеченню якісної оцінки їх ефективності та доцільності; визначення державних потреб з урахуванням викликів зумовлених пандемією COVID-19.

Разом з цим, пандемія COVID-19 актуалізувала потребу підтримки бізнесу та вразливих верств населення зумовлюючи розробку нових підходів до державної підтримки економіки. Зокрема, у 2020 році в країнах з розвинутою економікою частка державних фінансових ресурсів спрямованих на підтримку економіки склала близько 5 % ВВП. Доцільно відмітити, що в Україні відповідний показник оцінюється на рівні 3 % ВВП, що вказує на помірність обсягів фіскального стимулювання темпів економічного зростання. Зважаючи на необхідність підвищення рівня соціальних витрат, посилюються ризики недофінансування капітальних витрат, які є основою стимулювання темпів економічного зростання. Зокрема, в Україні у 2020 році планові показники капітальних видатків щодо Державного бюджету України виконано на рівні 84,21%, щодо місцевих бюджетів – 82,89%. Частка капітальних видатків склала у загальній структурі 7,37%. (табл. 1).

Таблиця 1. Структура поточних та капітальних видатків Державного бюджету України, %

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
						план	факт
ПОТОЧНІ ВИДАТКИ	96,97	96,11	95,13	92,92	92,91	91,48	92,63
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	13,84	15,38	16,06	17,37	19,54	17,90	18,67
КАПІТАЛЬНІ ВИДАТКИ	3,03	3,89	4,87	7,08	7,09	8,32	7,37

Джерело: складено та розраховано за даними <https://www.minfin.gov.ua/>

Водночас в умовах пандемії посилюється потреба у видатках на розвиток системи охорони здоров'я та освіти. Зазначене вимагає розробки чіткого плану дій органів державного управління спрямованих на збільшення інвестицій у відповідні сфери, зміцнення системи соціального захисту, зокрема шляхом підвищення якості ідентифікації одержувачів пільг і надання їм допомоги, розширення охоплення найуразливіших верств населення. Частка видатків на охорону здоров'я Державного бюджету України у загальній структурі у 2020 році склала 9,70 %. Разом з цим, планові показники видатків на охорону здоров'я

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

виконано на рівні 93,81 %. Частка видатків на освіту Державного бюджету України у загальній структурі склала 4,10 %. Разом з цим, планові показники видатків на освіту виконано на рівні 88,61 % (табл. 2).

Таблиця 2. Структура видатків Державного бюджету України за функціональною класифікацією, %

Функціональна класифікація	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
						план	факт
Загальнодержавні функції	17,78	17,19	16,94	16,50	15,58	13,65	12,72
Оборона	8,97	8,65	8,83	9,82	9,88	9,03	9,34
Громадський порядок, безпека та судова влада	9,42	10,44	10,45	11,84	13,19	11,99	12,24
Економічна діяльність	6,88	4,78	5,74	6,44	6,94	13,19	13,12
Охорона навколишнього природного середовища	0,71	0,70	0,56	0,53	0,58	0,56	0,52
Житлово-комунальне господарство	0,03	0,03	0,06	0,19	0,15	0,02	0,01
Охорона здоров'я	1,98	1,82	1,99	2,29	3,58	9,82	9,70
Духовний та фізичний розвиток	1,14	0,73	0,94	1,02	0,93	0,80	0,76
Освіта	5,21	5,07	4,91	4,49	4,79	4,40	4,10
Соціальний захист та соціальне забезпечення	17,88	22,14	17,18	16,60	20,27	24,38	25,05

Джерело: складено та розраховано за даними <https://www.minfin.gov.ua/>

В країнах Європейського Союзу з метою підтримки вразливих верств населення передбачено поступове зростання соціальних витрат. Зокрема, на охорону здоров'я та державні пенсії. (табл. 3).

Таблиця 3. Прогнозні показники витрат на охорону здоров'я та державних пенсій в країнах ЄС (базовий сценарій у % до ВВП)

	2030	2040	2050	2060	2070
Витрати на охорону здоров'я	7,2	7,4	7,6	7,7	7,7
Державні пенсії	11,6	12,0	11,7	11,3	11,0

Джерело: складено за даними: *The 2018 Ageing Report (2018)*.

Розробка державних фінансових стратегій країн Європейського Союзу базується на оцінці ефективності та результативності державних витрат, їх впливу на соціально-економічні процеси. При розробці застосовуються економіко-математичні моделі, які базуються на чітко обґрунтованих фінансових правилах. Разом з цим, розробляється декілька сценаріїв фінансово-бюджетних показників виходячи із передбачуваних темпів економічного розвитку. При передбачуваному від'ємному розриві валового внутрішнього продукту обґрунтованими вважаються стимулюючі заходи фінансової стратегії, при позитивному – стримуючі. Зазначене надає можливість для мінімізації негативного впливу низхідного економічного тренду.

Висновки. В умовах посилення волатильності соціально-економічної динаміки актуалізується необхідність оптимізації напрямів державних витрат, підвищення їх ефективності та результативності, запровадження інструментарію ранньої оцінки макроекономічних дисбалансів, оперативного механізму вироблення заходів щодо їх мінімізації, ефективної системи моніторингу фінансових ризиків. Зазначене визначає важливість формування державної фінансової стратегії, яка зокрема сприятиме підвищенню якісного рівня оцінки фінансових ризиків, виробленню інструментарію щодо їх мінімізації, підвищенню координації діяльності органів державної влади, скороченню непродуктивних державних витрат, вдосконаленню методів державного управління з метою отримання всіх переваг заходів державної фінансово-бюджетної підтримки, забезпечення балансу між наданням фінансово-бюджетної підтримки в короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах. Цільовим орієнтиром фінансової стратегії в умовах пандемії COVID-19 має стати забезпечення стійкості системи державних фінансів, що визначає необхідність методологічного впорядкування цілісної системи державного стратегічного планування. Розкриття зазначених питань потребує подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Кейнс Дж. М. *Общая теория занятости, процента и денег*; пер. с англ. М.: Либроком, 2017. 352 с.
2. Самуэльсон П. Э., Нордхаус В. Д. *Экономика*. 19-е изд.; пер. с англ. М.: Вильямс, 2015. 1360 с.
3. Стиглиц Дж. *Цена неравенства. Чем расхождение общества грозит нашему будущему*; пер. с англ. М.: Эксмо, 2016. 512 с.
4. Кучеренко С. Ю., Леваєва Л. Ю. *Аналіз доходів та видатків державного бюджету України. Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 31(1). С. 252-262.
5. Мармуль Л. О., Леваєва Л. Ю. *Методологічні засади структурної модернізації регіональної економіки. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 17-18. С. 5-9.
6. Лисяк Л., Качула С., Абдін А. *Бюджетна політика у сфері видатків в координатах соціального розвитку. Світ фінансів*. 2021. №4 (65). С. 39–55.

7. Лук'яненко І. Г. Моделювання впливу змін фіскальної політики на економіку України. *Бізнес Інформ*. 2012. № 4. С. 201–204.
8. Chugunov I., Makohon V. Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. «*Baltic Journal of Economic Studies*». 2020. V. 6. N. 1. pp. 130-135.
9. Макогон В. Д. Бюджетна політика у країнах ЄС. *Вісник КНТЕУ*. 2011. № 6. С. 36–46.
10. Федосов В., Юхименко П. Інституціональне середовище та його вплив на формування і використання бюджетних ресурсів держави. *Ринок цінних паперів України*. 2018. N 1-2. С. 3-14.

References

1. Kejns, Dzh. M. (2017). *Obshhaya teorya zanyatosty', procenta y' deneg* [The general theory of employment, interest and money]. Moscow: Ly'brokom. 352 p. [in Rus].
2. Samuel'son, P. E., Nordkhaus, V. D. (2015). *Ekonomyka* [Economics]. 19nd ed. (Trans.). Moscow: Vyl'yams [in Rus].
3. Sty'gly'cz, Dzh. (2016). *Cena neravenstva. Chem rassloeny'e obshhestva grozy't nashemu budushhemu* [The price of inequality. How does the stratification of society threaten our future]. (Trans.). Moscow: Éksmo. 512 p [in Rus.].
4. Kucherenko S. Yu., Levaieva L. Yu. (2016). *Analiz dokhodiv ta vydatkiv derzhavnogo biudzhetu Ukrainy* [Institutional environment and its impact on the formation and use of state budget resources]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, 31(1). 252-262. [in Ukr].
5. Marmul L. O., Levaieva L. Yu. (2020). *Metodolohichni zasady strukturnoi modernizatsii rehionalnoi ekonomiky* [Methodological principles of structural modernization of the regional economy]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 17-18. 5-9. [in Ukr].
6. Lysiak L., Kachula S., Abdin A. (2021). *Byudzhetna polity'ka u sferi vy'datkiv v koordy'natax social'nogo rozvy'tku* [Budget policy in the field of expenditures in the coordinates of social development]. *Svit finansiv*, 4 (65). 39–55. [in Ukr].
7. Lukianenko I. H. (2012). *Modeliuvannia vplyvu zmin fiskalnoi polityky na ekonomiku Ukrainy* [Modeling the impact of changes in fiscal policy on the economy of Ukraine]. *Bizness Inform*, 4. 201–204. [in Ukr].
8. Chugunov, I. Ya. Makohon V. D. (2020). Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. *Baltic Journal of Economic Studies*, 6/1. 130-135. [in Eng.]
9. Makohon V. D. (2011). *Byudzhetna polity'ka u krayinax YS*. [Fiscal policy in EU countries]. *Visnyk KNTEU*, 6. 36–46. [in Ukr].
10. Fedosov V., Yukhymenko P. (2018). *Instytutsionalne seredovyshe ta yoho vplyv na formuvannia i vykorystannia biudzhethnykh resursiv derzhavy* [Institutional environment and its impact on the formation and use of state budget resources]. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy*, 1-2. 3-14. [in Ukr].

ДАНІ ПРО АВТОРІВ

Чорновол Алла Олегівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: alla_trufen@ukr.net
ORCID: 0000-0001-5155-7317
Researcher ID: P-2941-2016

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Чорновол Алла Олеговна, доктор экономических наук, доцент, заведующий кафедрой финансов и банковского дела Черновицкого торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: alla_trufen@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHORS

Alla Chornovol, Doctor of Economics, Full Professor, Chernivtsi Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine
e-mail: alla_trufen@ukr.net

Подано до редакції 04.08.2021
Прийнято до друку 29.08.2021